



Gouda, 4 maart 2024

Geacht College,

*De gemeente Gouda heeft de GASD om advies gevraagd over de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Gouda 2024 en de Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Gouda 2024. Ter ondersteuning van deze verordeningen is een handhavingsvisie opgesteld.*

Zoals gebruikelijk hebben wij behalve GAB en de Goudse Cliëntenraad een aantal andere betrokken partijen geconsulteerd en ons advies is mede op grond daarvan tot stand gekomen.

Allereerst onze waardering voor de verordeningen en handhavingsvisie. De intentie beschreven in de visie op handhaving is door de GASD zeer positief gelezen. En wel in het bijzonder vanwege de aandacht voor:

- Preventie door goed informeren
- De insteek op het teweegbrengen van gedragsverandering en niet op straffen
- Ruimte laten voor een eigen invulling of voor maatwerk als de situatie van een inwoner daarom vraagt. Maar niet naïef worden
- In de toekomst tweejaarlijks rapporteren over handhaving

De GASD wil op een aantal punten extra aandacht vestigen.

We doen dit op basis van de 4 punten uit de cirkel van naleving uit de handhavingsvisie;

1. *Voorlichting en duidelijke afspraken:*

Kan de eenduidigheid en volledigheid van de informatievoorziening voldoende gedekt worden als deze afhankelijk is van de individuele voorlichting? De gemeente zet de preventie op maat in. De vereisten hiervoor zijn:

- a. dat iedere consulent de klant goed kent en ook weet welk aanbod daarbij past.
- b. dat de consulent ook de tijd heeft contact te onderhouden met de inwoner en het actuele aanbod actief onder de aandacht van de inwoner weet te brengen.

*Ons advies*

**Biedt informatie breed aan:**

Maak ter volledigheid en eenduidigheid gebruik van meerdere informatiestromen. Te denken valt aan taalscholen, het WSP en zo mogelijk het structureel informatie aanbieden in groepsverband in het kader van arbeidsoriëntatie en voorlichting

Als informatievoorziening voornamelijk plaats vindt aan het begin van het aanvraag proces, hoe worden de inwoners op de lange duur geïnformeerd zodat de kennis paraat blijft. We zien een toegenomen percentage mensen dat al langere tijd in de bijstand zit. Hoe goed blijft deze groep structureel geïnformeerd over de



**GASD**

Goudse Adviesraad Sociaal Domein

verwachtingen, verplichtingen, voorzieningen en mogelijkheden die de onder de Participatiewet vallen?

*Ons advies:*

### **Help ook het zittende bestand structureel**

Help ook het zittende bestand structureel met informatievoorziening over de wederkerigheid van rechten en plichten en over de voorzieningen en middelen die de Participatiewet biedt.

## *2. Optimaliseren van de dienstverlening:*

In toenemende mate zien we dat de huidige doelgroep van de Participatiewet moeilijk toegang vindt tot informatie of de informatie moeilijk kan verwerken. Ook B1 taalniveau ligt te hoog, er zal meer aanpassing vereist worden.

Een grote groep instroom in de bijstand bestaat uit nieuwe statushouders die onder de Wet inburgering 2021 meteen moeten beginnen met hun participatie. Deze groep kenmerkt zich doordat zij de Nederlandse taal (nog) niet machtig zijn, de cultuur en de wet niet kennen en in een nog onzekere tijd van huisvesting overladen worden met informatie. Vanuit het relatienetwerk begrijpt de GASD dat onbekendheid met de regelgeving op dit moment nog vaak leidt tot misverstanden en onnodig leed onder deze doelgroep.

*Ons advies:*

### **Informatie laten aansluiten bij de doelgroep**

Wij zijn blij dat de het college inwoners gaat betrekken bij het vormgeven van de informatievoorziening. Wij vragen hierbij om extra aandacht voor het betrekken van diverse doelgroepen. Hou rekening met leeftijd, digitale vaardigheid, beperkingen, culturele achtergrond, taal en begripsniveau. Toets de brieven en beschikkingen op leesbaarheid bij de eindgebruikers.

Overweeg informatie in meer talen aan te bieden, aangezien de mensen onder Wet inburgering 2021 nog geen kans hebben gehad de taal te leren.

### **Rekening houden met de kwetsbaren in de bijstand**

Ook moeten we er nog rekening mee houden dat er mensen zijn de regels niet zullen kunnen begrijpen. Daarom het advies om juist met kwetsbare inwoners meer pro-actief te werken. Bij een naderende maatregel goed onderzoek doen en checken of de boodschap (via brief of telefoon) is aangekomen; of door hulpverlenende partijen in te schakelen in het proces van hoor-wederhoor bij het voornemen om een maatregel op te leggen.

Afstemmingsverordening: Artikel 2, lid 6. Neem hier op welke stappen er minimaal door het college doorlopen moeten worden om een inwoner de kans te geven om tot hoor en wederhoor te komen.



### *3. Controle op maat*

Toezicht en controle van bovenaf werkt remmend op de beleving van zelfbeschikking en motivatie. Mensen die langdurig in een afhankelijke situatie verkeren kunnen neigen de uitkering te zien als een structureel inkomen en niet als tijdelijke noodvoorziening. Inwoners kunnen bang zijn dat hun eigen interpretatie van hun 'vermogen om te participeren' afwijkt van de interpretatie van het college. Inwoners kunnen erg op gaan zien tegen de gevraagde participatie en mogelijk angst ontwikkelen voor afgedwongen participatie. Dit zeker als er nadruk ligt op controle en sanctioneren in plaats van hulp bij het overkomen van drempels.

*Ons advies:*

#### **Wegnemen van angst voor boete en weerstand tegen dwang**

De GASD adviseert in de informatievoorziening nadrukkelijke aandacht voor de angst en zorg van inwoners. Motiverend vanuit eigen verantwoordelijkheid en hervinden van eigen kracht zijn belangrijk. Informeer de doelgroep met oog voor het wegnemen van zorg en angst, eerder dan op basis van straf en boete.

### *4. Sanctioneren of motiveren?*

De GASD verheugt zich in de uitbreiding van categorieën in de hoogte van de afstemmingspercentages.

Ons valt op dat van de 31 maatregelwaardige gedragingen er 20 in de hoogste categorie vallen, 7 in de tweede en slechts 4 in de twee lagere. Maakt de hoogte van de afstemming een verschil voor de mate dat een inwoner in beweging komt?

*Ons advies:*

#### **Hoogte van de sanctie ondergeschikt maken aan het doel**

Heroverweeg of voor gedragsverandering een hoge afstemming echt noodzakelijk is en laat hier ruimte voor maatwerk.

Daarnaast constateren we dat onder de doelgroep grote zorg bestaat over een inkomstenval, angst om verlies van hulpverlening, ondersteuning van de gemeente en inkomsten uit bijv. toeslagen en Bijzondere Bijstand. Het effect van deze zorgen is niet te verwaarlozen en werkt belemmerend voor de participatie die de wet vereist. Dit kan dus leiden tot 'maatregelwaardig' gedrag.

Wij zien dat de landelijke overheid stappen heeft gemaakt om werken meer lonend te maken. Zo is het minimumloon verhoogd, de leeftijdsgrens van het minimumjeugdloon verlaagd, het minimumloon nu een uurloon is geworden en de belasting op de lage inkomens is verlaagd.



**GASD**

Goudse Adviesraad Sociaal Domein

(\*<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/09/19/belastingplan-2024-noodzakelijke-stappen-voor-samenleving-en-belastingstelsel>)

De vraag is echter hoe goed de doelgroepen in de bijstand op de hoogte zijn van deze wijzigingen? En, deze informatie zou ook ondersteunend kunnen zijn voor het wegnemen van angst en onzekerheid of zelfs stimulerend kunnen werken.

*Ons advies:*

### **Breed informeren, stimuleren en motiveren**

Blijf focus houden op de wederkerigheid tussen inkomen en participatie. Neem in de informatievoorziening naar de inwoner niet alleen de regels van de Participatiewet mee maar ook de voordelen en mogelijkheden van participeren. Sociaal maatschappelijk, mentaal, financieel en vanzelfsprekend.

*Visie op re-integratie*

De GASD meent dat actieve participatie (naar vermogen) een positieve werking heeft op het menselijk welzijn en het maatschappelijk welzijn. Niet alleen voor de inwoner maar ook voor de gehele samenleving. Informatie en voorlichting alleen voorkomen niet dat mensen in afhankelijkheid wegzakken. De GASD begrijpt ook dat er grote drempels zijn voor mensen in een afhankelijke situatie om verandering aan te gaan. De GASD onderschrijft de Participatiewet in de zin dat eigen verantwoordelijkheid en vanzelfsprekendheid van tegenprestatie leidend moet zijn in het integratiebeleid. Niet alleen als het gaat om werk maar ook focus op andere aspecten voor participatie. (Wij verwijzen hiervoor naar het rapport SCP [bredere kijk op de bijstand](#).)

*Ons advies:*

### **Eenduidige visie op re-integratie**

Een eenduidig, gemeente breed gedragen visie op re-integratie vereist een bredere aanpak en een bredere visie dan alleen die op handhaven. De GASD benadrukt daarom nogmaals de noodzaak van een visie op re-integratie en participatie waarbij ondersteuning en inkomen en inspanning (naar vermogen) nadrukkelijk aan elkaar gekoppeld zijn.

Wij hopen hiermee van toegevoegde waarde te zijn in een ontwikkeling die de gemeente Gouda heeft ingezet op de Participatiewet en wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Ton de Korte

Voorzitter Goudse Adviesraad Sociaal Domein